

DOI: 10.32347/2076-815x.2020.74.149-161

УДК 711.1:711.4:711.5

к.т.н., доцент **Завальний О.В.**,

azavalniy@i.ua, ORCID: 0000-0002-6191-2893,

к.т.н. **Панкєєва А.М.**, pankeevaanna@i.ua, ORCID: 0000-0002-7915-6651,к.т.н., доцент **Вяткін К.І.**, vyatkin.k.i@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3002-5669,Харківський національний університет
міського господарства імені О.М. Бекетова

ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИМІСЬКИХ ЗОН В ЗОНІ ВПЛИВУ ВЕЛИКОГО МІСТА

Досліджується формування та функціонування приміських зон в зоні впливу великого міста. Визначено ряд питань які потребують подальших досліджень, зокрема визначення сутності поняття «приміська зона», дефініцій приміської зони та визначення її меж. Сформульовано пропозиції щодо планування території приміської зони в зоні впливу великого міста.

Ключові слова: приміська зона; субурбанізація; велике місто; урбанізовані території; агломерація; зв'язки.

Вступ. Сьогодні в сучасній теорії і практиці містобудування та територіального планування особливого значення набувають питання пов'язані з процесом формування та функціонування приміських зон. Розвиток приміських зон напряму пов'язано з формуванням агломерацій. В результаті агломерування приміські території навколо міст почали активно освоюватися. Останніми роками в приміській зоні особливо активно розвиваються складські, транспортні, торгові та інші функції, орієнтовані на місто-центр. Окрім того, помітне зростання попиту на землю з боку інвесторів, пов'язане з низкою факторів: потреба у великих площах (наприклад, будівництво супермаркетів та облаштування автостоянок, будівництво складів тощо), низька ціна на землю, уникання транспортних проблем міста тощо. Таке будівництво об'єктів житлового, громадського та іншого призначення призводить до проблем пов'язаних з управлінням й використанням територій приміської зони.

Постановка проблеми. Приміські зони почали формуватися наприкінці ХІХ століття. Цей процес пов'язано з розвитком міст. У вітчизняній та зарубіжній літературі проблема взаємодії міст та прилеглих територій займає значне місце. В дискусії з визначення поняття «приміська зона» та її критеріїв брали участь такі вчені як М.М. Габрель [1], О.О. Денисенко [2], Г.М. Лаппо [3], М.О. Хауке [4], Б.С. Черкес [5], Т.І. Маншиліна [6], В.О. Яценко [7], та інші. Вивченню проблем з формування та розвитку міст і приміських зон присвячені

наукові праці Ю.М. Білоконя [8], М.М. Габреля [9], М.М. Дьоміна [10], в яких висвітлено переважно містобудівні, екологічні та земельні аспекти взаємодії цих субсистем у сфері містобудування. Теоретичні та практичні питання формування та функціонування приміських зон зарубіжних і вітчизняних міст висвітлено в працях В.Л. Голубєвої, С.Н. Ковальова, А.С. Кускова, А.Г. Махрової, Г.М. Лаппо, Е.Н. Перціка, М.О. Хауке, В.В. Хохлової, та ін.

Не зважаючи на велику кількість робіт присвяченим питанням формування та функціонування приміських зон, багато питань залишається недостатньо вивченими та потребують подальших досліджень. У полі зору фахівців різних наукових напрямків розглядаються питання визначення сутності поняття «приміська зона», обмеженості зростання міст, дефініцій приміської зони, її функцій та визначення її меж. Ефективне використання територій приміських зон – цікава, важлива та одночасно дуже складна проблема. На практиці нерідко можна спостерігати, що території приміських зон використовуються нераціонально: існують пустирі, утворюються сміттєзвалища, кар'єри, склади, безладно розташовані групи різноманітних будівель, вирубки або забудови приміських лісових масивів, необхідних для оздоровлення та рекреації міста, розміщення промислових об'єктів призводить до погіршення санітарного стану місць масового відпочинку і туризму тощо. Постає завдання сформулювати пропозиції щодо планування території приміської зони в зоні впливу великого міста, які дозволять більш раціонально управляти й використовувати території приміської зони.

Виклад основного матеріалу. Тлумачення терміну «приміська зона» наведено у довідковій літературі. Так, згідно з Великим Енциклопедичним словником під приміськими зонами розуміються «території, прилеглі до міст і знаходяться з ними в тісному функціональному, культурно-побутовому та іншому взаємозв'язку. Приміські зони особливо розвинені навколо великих міст і є частиною міських агломерацій. У приміських зонах великих міст розміщуються передмістя, міста-супутники, зони відпочинку, сільськогосподарські угіддя» [11]. У енциклопедичному словнику-довіднику з туризму приміська зона це «територія навколо міського центру, функціонально пов'язана з ним щодо постачання товарами та послугами, забезпечення зайнятості. Приміську зону часто визначають також як сферу впливу міста» [12].

В українському законодавстві та нормативній документації надано наступні визначення. Згідно з Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності» приміська зона – територія, що забезпечує просторовий та соціально-економічний розвиток міста [13].

У проєкті закону України «Про порядок погодження і затвердження генеральних планів населених пунктів» приміська зона визначається як «зона впливу міста на прилеглі території і населені пункти (у межах адміністративних районів), що утворюють єдине ціле у функціонально-планувальному, соціально-економічному та територіальному устрої і характеризуються інтенсивністю транспортних зв'язків, маятникової міграції, міжселенним обслуговуванням» [14].

Згідно з ДБН «Планування і забудова територій» місто-центр і його приміська зона є взаємопов'язаними об'єктами документації з просторового планування на стадіях розроблення генеральних планів населених пунктів. Приміські зони визначаються для міст із чисельністю населення понад 100 тис. осіб. Зовнішньою межею приміської зони найкрупніших і крупних міст є ізохрона 45-60 хвилинної доступності транспортом загального користування до межі міста [15].

У стратегії демографічного розвитку на 2006-2015 роки приміську зону визначають як багатофункціональну соціально-економічну систему, яка складається з адміністративних районів прилеглих до центрального поселення, господарська діяльність яких спрямована на обслуговування та забезпечення потреб міста [16].

На думку В.К. Попова «приміська зона – це територіальна зона, що примикає до міської межі, яка є невід'ємною частиною міста, закладена у відповідності з економічними, просторовими, трудовими, рекреаційними зв'язками і закріплена комплексом адміністративних, містобудівних документів» [17].

М.М. Габрель у монографії «Підвищення ефективності містобудівних рішень в організації приміських територій» дає таке визначення: «Приміська зона – територія, що оточує місто і творить з ним функціонально-просторову цілісність». На думку автора відносини міста і приміської зони розкриваються в системі наступних зв'язків:

- виробничі – виникають по лінії виробничої кооперації підприємств міста-центру з підприємствами прилеглих населених пунктів;
- трудові – пов'язані з переміщеннями населення до місць прикладання праці;
- культурно-побутові – пов'язані з задоволенням населення приміської зони потреб соціальної сфери;
- сільськогосподарські – виникають у результаті продовольчого забезпечення міста-центру;
- інфраструктурні – пов'язані з розміщенням об'єктів інфраструктури міста у приміській зоні;

– рекреаційні – з рухом населення міста-центру до місць відпочинку [1].

В О. Яценко приміську зону територіально поділяє на підзони з різним ступенем спільного з містом взаєморегулювання [7].

Внутрішня зона обмежена радіусом до 25 км є територією узгоджених інтересів міста й передмістя всіх сфер розвитку. У зоні передбачено на спільних умовах резервування територій для житлового будівництва, системи обслуговування, транспортного забезпечення з організацією пересадочних вузлів, рекреаційних цілей, забезпечення короткострокового відпочинку жителів міста й передмістя, промислові філіали основних підприємств міста.

Середня зона радіусом від 25 до 50 км. У зоні передбачається виробнича, рекреаційна, науково-дослідна, спеціалізована, лікувальна діяльність, розміщення садових і дачних кооперативів. Середня зона є потенційним чинником зменшення міграційних процесів із міста.

Зовнішня зона визначається радіусом до 100 км. Ця зона є периферійною частиною територій агломерацій, де розміщуються рекреаційні об'єкти довгострокового відпочинку, сільськогосподарські підприємства, спеціалізовані виробничі, наукові, лікувальні об'єкти.

Території спільних інтересів, де відсутні чіткі обмеження, формуються вздовж головних транспортних коридорів, займають першу та частину другої зони.

Автор зауважує, що межі приміської зони не можуть бути постійними, а в кожному конкретному випадку враховується існуючий соціально-економічний стан території, населених пунктів, системи розселення, функціонального напрямку розвитку, рівень містобудівного освоєння, ємкість та інтереси громад.

До основних функцій, які виконують приміські зони можливо віднести: виробничу, сільськогосподарську, культурно-просвітницьку, природно-заповідну, рекреаційну, а також вона слугує резервною територією для подальшого розвитку міста [18].

Приміська зона тісно пов'язана з розвитком міста та його впливу на прилеглі території. В.Д. Олейник та А.В. Гладкий виділяють етапи формування приміської зони [19].

Перший етап (кінець XIX - початок XX ст.). В цей період починають формуватися передмістя. Цьому сприяло: екологічність середовища, можливість збільшення житлової площі для сімей, наявність особистого автотранспорту, розвиток суспільного транспорту. Цей етап характеризується кількісними змінами.

Другий етап (1920-1960 рр.). В цей період поштовхом до розвитку приміської зони послужила необхідність самозабезпеченості даних територій, в

т. ч. робочими місцями, об'єктами виробництва та соціальної інфраструктури. Виділяються пояси приміської зони з притаманними їм функціями.

Третій етап (кінець 1970-х рр.). В цей період йде процес створення постсубурбанізованого середовища (кінець 1970-х рр.). Факторами даного процесу визначені недостатнім резервом території міста, високими цінами під будівництво в місті, високою рентою земельних ділянок, техногенним навантаженням на територію міста. Приміська зона разом з містом стає зоною «ділової активності», на її окраїнних територіях будуються нові ділові, культурні, торговельні центри, виникають нові міста.

Як видно з наведеного, розвиток приміської зони тісно пов'язано з процесом субурбанізації. Субурбанізація (від лат. *sub* – під, біля та лат. *urbanus* – міський) – процес зростання й розвитку приміської зони великих міст, унаслідок чого формуються агломерації [20]. Агломерація – форма розселення, що виникає на базі великого міста (або кількох міст), створює значну зону урбанізації з тенденцією до зрощення сусідніх поселень й система сучасного розселення.

Однією з головних умов розвитку субурбанізації стала значна автомобілізація населення, яка дозволила помітно збільшити свободу вибору місця проживання щодо місць роботи та обслуговування, оскільки люди, які переселяються, переважно продовжують працювати в центральному місті.

Найбільш яскраво феномен субурбанізації виявився в США. Уявлення про масштаби субурбанізації в США дають такі цифрові показники. Уже на початку 1980-х рр. близько 70 млн американців володіли власними односімейними будинками. У результаті переважання подібної забудови територія населених пунктів, за деякими оцінками, збільшувалася в чотири рази швидше, ніж зростала чисельність їхніх жителів. Таким чином, відбувалося гігантське «розповзання» міст США.

Спочатку приміські зони формувалися виключно як житлові утворення з розрахунком на маятникову міграцію, тобто роботу їхніх жителів у центральних частинах міст, де знаходяться установи та промислові підприємства. Але з часом промисловість переміщувалася з центрів міст у приміську зону. Особливо це стосувалося різного роду офісів, наукових, проектно-конструкторських організацій, технологічних парків, університетських комплексів, майже третина яких тепер знаходяться за межами міських центрів. Так, вважає Г.М. Лаппо, – передмістя перетворилися на більш-менш самостійні «приміські міста» [21].

Починаючи з 1960-х років субурбанізація поширилася й на європейські міста, які до цього розвивалися як компактні території з високою щільністю.

Найбільш виражено субурбанізація виявилася в британських містах, у порівнянні з містами континентальної Європи.

На заході процес субурбанізації набув особливої форми – будівництво в приміських зонах капітальних сімейних будинків і переїзд до них значної частини міського населення на постійне місце проживання. Після завершення соціалістичної політики міського планування в 1990-1991 рр. до них приєдналися міста Центральної та Східної Європи.

В Україні процес субурбанізації почався в другій половині ХХ століття, а особливо проявився за останні два десятиліття. Цьому сприяв розвиток автомобільного транспорту, транспортних комунікацій, зміни умов життя населення, а також будівництво великих торгових центрів на околицях міст.

Розвиток приміської зони в Україні, як і в інших країнах пострадянського простору, протікає іншим шляхом порівняно з західними державами. До приміської зони переселяються мешканці міста з вищими доходами задля пошуку екологічно та соціально безпечнішого середовища або переїжджає переважно населення із низькими доходами з метою реалізації стратегії виживання [22].

До основних причин субурбанізації у світовій практиці варто віднести: значно нижча вартість заміського житла; набагато краща екологія; висока вартість гарної нерухомості в місті; моральне старіння та фізична непридатність житла в центральних районах міста; екологічні, соціальні, демографічні проблеми; шум та забруднення атмосфери великого міста відходами промислового виробництва та чадними газами автомобілів.

Треба зазначити, що процеси, які відбуваються в приміській зоні, не завжди можна було відстежити через зміни адміністративно-територіального устрою (за яких передмістя включалися до міської території, у адміністративному та статистичному відношенні як частина центрального міста).

У монографії «Урбаністична Україна: в епіцентрі просторових змін» виділені типи приміських просторів [22]: сільські поселення, охоплені субурбанізацією; нові котеджні селища, перетворені на постійні дачні поселення; міста-супутники радянських часів; райони внутрішньої субурбанізації.

Склад приміської зони визначається межами територій, де активно здійснюється вплив міста-центру на прилеглі території.

Межі приміської зони достатньо складно визначити. Межі не можуть бути постійними, вони змінюються з розвитком міста, розвитком транспортної мережі, соціально-економічним станом територій і населених пунктів, рівнем містобудівного освоєння та інтересами громад. Особливо значення набувають

зв'язки між містом й районом. Вони виявляються у відмінностях форм, залежать від спеціалізації міста та району, характеру розселення й густоти населення. Засновані на різних формах взаємозв'язків, які поєднуються й накладаються, утворюючи зону впливу міста.

І.О. Фомін виділяє межі зони впливу міста-центра радіусом міжпоселенських зв'язків: трудових 15-60 км., культурно-побутових і рекреаційних – до 80 км [23].

Враховуючи, що приміська зона є невід'ємною частиною агломерації, слід погодитися з висловлюванням М. М. Дьоміна про те, що «агломерації повинні розглядатися виключно в контексті регіональних систем розселення» [24].

Регіональні системи розселення формуються навколо центрів – великих міст, зона впливу яких має ієрархічну функціонально-просторову структуру, яка складається з чотирьох рівнів цілісності: «первинні», «місцеві», «локальні», «регіональні». Радіуси зон впливу центрів складають відповідно: до «первинних» систем 5-7 км; «місцевих» – 12-20 км; «локальних» (міжрайонних) – 40-80 км, «регіональних» (міжобласних) – 180-250 км. [25].

Маятникові поїздки населення, яке проживає в межах агломерації, відображаються й поєднуються в добовому циклі функції місць прикладання праці, сфери послуг і проживання, а в тижневому циклі до цих функцій приєднуються також відпочинок [26].

Трудові й культурно-побутові зв'язки вимірюються потоками людей і спрямовані переважно від місць проживання до місць прикладання праці, установ і підприємств культурно-побутового обслуговування. Вони є відносно стабільними і в просторі, і в часі, як правило, локалізуються в межах фіксованих територій і мають властивість дещо змінюватись у межах добових і сезонних циклів [27].

Рекреаційні зв'язки, на відміну від трудових і культурно-побутових, мають, як правило, відцентровий характер, оскільки в приміській зоні формуються й функціонують території масового відпочинку міського населення. Створюються так звані зелені зони, де розміщуються рекреаційні об'єкти: ліси, лісопарки, озера, ставки, річки, виділяють спеціальні зони рекреації, у яких розміщуються бази відпочинку, санаторії, пансіонати, туристичні бази, готелі тощо [28].

Вважаємо доцільним сформулювати наступні пропозиції планування території промислової зони в зоні впливу великого міста:

1. Визначення впливу великого міста на приміську зону.
2. Виокремлення меж приміської зони на основі трудових, культурно-побутових та рекреаційних зв'язків між містом та прилеглою територією.

3. Визначення територій, що входять до складу приміської зони.
4. Проведення аналізу існуючого стану територій приміської зони за демографічними, економічними, екологічними показниками.
5. Надання пропозицій щодо просторового розвитку територій приміської зони та визначення подальших напрямків її розвитку.
6. Розробка містобудівної документації за якою можливо регулювати процеси, що протікають по цій території.

Висновки. Таким чином, невід'ємною частиною великих міст та агломерацій стали приміські зони. Загальна площа приміської зони залежить від величини міста, розміщення системи сільських і міських поселень, інженерної інфраструктури, розвитку виробничих комплексів, екологічного стану, рекреаційних територій, архітектурно-планувальних, санітарно-гігієнічних вимог, спеціалізації сільськогосподарських підприємств тощо.

Список використаних джерел

1. Габрель М.М. Підвищення ефективності містобудівних рішень в організації приміських територій: монографія / М.М. Габрель. – Львів: СПОЛОМ, 2014. – 272 с.
2. Денисенко О.О. Процеси метрополізації: світогосподарський аспект: монографія / О.О. Денисенко. – Київ, 2012. – 193 с.
3. Лаппо Г.М. Города на пути в будущее / Г.М. Лаппо. – Москва: Мысль, 1987. – 236 с.
4. Хауке М.О. Пригородная зона большого города / М.О. Хауке. – М.: Гос. Издат. Литературы по строительству, архитектуре и строительным материалам, 1960. – 200 с.
5. Черкес Б.С. Город и аграрная среда / Б.С. Черкес. – Львов: Світ, 1992. – 151 с.
6. Маншиліна Т.І. Суспільно-географічне дослідження розвитку міст-супутників та приміської зони Києва: дис. ... канд. геогр. наук: 11.00.02 / Т. І. Маншиліна. – Київ, 2015. – 20 с.
7. Яценко В.О. Приміська зона – ретроспектива, реальність, перспектива / В.О. Яценко // Сучасні проблеми архітектури та містобудування: Наук.-техн. Збірник. – К., КНУБА, 2015. – Вип. 40. – С. 331–340.
8. Белоконь Ю.Н. Региональное планирование (теория и практика) / Ю.Н. Белоконь. – К.: Логос, 2003. – 259 с.
9. Габрель М.М. Просторова організація містобудівних систем / Інститут регіональних досліджень НАН України. – К.: Видавничий дім А.С.С., 2004. – 400 с.

10. Дьомін М.М. Актуальні проблеми законодавчого забезпечення містобудування і землекористування в Україні / М.М. Дьомін, О.С. Петраківська // Містобудування та територіальне планування: Наук.-техн. Збірник. – К., КНУБА, – 2004. – №17. – С. 85-95.
11. Great Encyclopedic Dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://enc-dic.com/enc_big.html.
12. Смолій В.А. Енциклопедичний словник-довідник з туризму / В.А. Смолій, В.К. Федорченко, В.І. Цибух. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2006. – 372 с.
13. Про регулювання містобудівної діяльності [Електронний ресурс] : за станом на 17 лютого 2011 р. / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – №34. – Ст. 343. – (Закон України № 3038-VI). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>.
14. Проект закону України «Про порядок погодження і затвердження генеральних планів населених пунктів». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.logincee.org/remote_libraryitem/21227?lang=uk.
15. Планування і забудова територій: ДБН Б.2.2-12:2018. – К.: Мінрегіон, 2018. – 230 с.
16. Стратегія демографічного розвитку на 2006-2015 роки // Демографія та соціальна економіка. – Київ. – 2006. – №1. – С. 3-22.
17. Попов В.К. Екологічне право України: Підручник для студентів юрид. вищ. навч. закладів / В.К. Попов, А.П. Гетьман, та ін. – Харків: Право, 2001. – 478 с.
18. Соколова С.А. Роль пригородных зон в социально-экономическом развитии городов (на примере г. Волгограда) / С.А. Соколова, М.А. Беляев // Региональная экономика и управление: электронный научный журнал, 2014. – №4 (40). – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://eee-region.ru/article/4009/>.
19. Олейник В.Д. Этапы развития и стадии формирования пригородных зон / В.Д. Олейник, А.В. Гладкий // Псковский регионологический журнал, 2016. – № 1 (25). – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://mx.ogasa.org.ua/bitstream>.
20. Субурбанізація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
21. Лаппо Г.М. География городов: учеб. пособие для геогр. ф-тов вузов / Г.М. Лаппо. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1997. – 480 с.
22. Урбаністична Україна: в епіцентрі просторових змін: монографія / за ред. К. Мезенцева, Я. Олійника, Н. Мезенцевої. – Київ: Видавництво «Фенікс», 2017. – 438 с.

23. Анимица Е.Г. Градоведение / Е.Г. Анимица, Н.Ю. Власова. – Екатеринбург: Изд-во Урал.гос. экон. ун-та, 2010.
24. Лаппо Г.М. Становление и развитие исследований проблем городских агломераций в СССР / Г. М. Лаппо // Вопросы географии. – М.: Мысль, 1986. – Вып. 129. – С. 119–130.
25. Демин Н.М. Управление развитием градостроительных систем / Н. М. Демин. – К.: Будивэльнык, 1991. – 184 с.
26. Дронова О.Л. Геоурбаністика: навч. посіб. / О.Л. Дронова. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2014. – 419 с.
27. Руководство по моделированию расселения / ЦНИИП градостроительства Госгражданстроя. – М.: Стройиздат, 1982. – 144 с.
28. Косицкий Я.В. Архитектурно-планировочные принципы проектирования городов (урбанистика) / Я.В. Косицкий. – Москва; Харьков, 1974. – 205 с.

к.т.н., доцент Завальный А.В.,
к.т.н. Панкеева А.Н., к.т.н., доцент Вяткин К.И.,
Харьковский национальный университет
городского хозяйства имени А.Н. Бекетова

К ВОПРОСУ ФОРМИРОВАНИЯ И ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ПРИГОРОДНЫХ ЗОН В ЗОНЕ ВЛИЯНИЯ БОЛЬШОГО ГОРОДА

Исследуется формирование и функционирование пригородных зон в зоне влияния крупного города. Последним трендом развития градостроительных систем всего мира является развитие пригородных территорий и отцентрализованные процессы в крупных городах, что связано с рядом факторов, которые вызывают дискомфорт проживания человека в большом городе. Определен ряд вопросов, которые требуют дальнейших исследований, в частности определение сущности понятия «пригородная зона», дефиниций пригородной зоны и определения ее границ. Сформулированы предложения планирования территории пригородной зоны в зоне влияния крупного города, что связано с формированием привлекательности пригородной зоны для населения крупных городов. Формирование пригородных зон является актуальным процессом развития градостроительных систем и их функционирование тесно связано с базисным анализом градостроительной привлекательности пригородной территории для дальнейшего развития, определения «слабых мест» и предпочтений, формирование механизмов минимизации негативных факторов привлекательности пригородной зоны для

населения, и позиционирование преимуществ данной территории с целью привлечения дополнительных потоков людей для проживания на данной территории. Целью такого отцентрирования является уменьшение нагрузки на крупные мегаполисы, формирование условий для проживания человека в этих системах, создание основы для гармоничного сосуществования человека и природы, а также сбалансированного устойчивого развития территорий. Процессы развития пригородных зон являются не только мировым трендом развития градостроительных систем, но и криком обеспечения экологической безопасности, охраны окружающей среды, решения ряда социальных, транспортных и экономических проблем развития крупных мегаполисов. Все эти вопросы рассмотрены в статье и определены пути обеспечения решения данных вопросов в условиях развития пригородных зон, как территорий, которые способны обеспечить привлекательность для населения при обеспечении социально-экономической и градостроительной инфраструктуры.

Ключевые слова: пригородная зона; субурбанизация; большой город; урбанизированные территории; агломерация; связи.

PhD., Assistant Professor Zavalniy Oleksandr,
PhD. Pankeieva Anna, PhD., Assistant Professor Viatkin Kostiantyn,
O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

ON THE FORMATION AND FUNCTIONING OF SUBURBAN ZONES IN THE ZONE OF INFLUENCE OF A BIG CITY

The formation and functioning of suburban areas in the zone of influence of a large city is investigated. A number of issues have been identified that require further research, in particular the definition of the essence of the concept of “suburban zone”, the definitions of the suburban zone and the definition of its boundaries. The proposals for planning the territory of the suburban zone in the zone of influence of a large city are formulated, which is associated with the formation of the attractiveness of the suburban zone for the population of large cities. The processes of development of suburban areas are not only a global trend in the development of urban planning systems, but also a cry for environmental safety, environmental protection, and the solution of a number of social, transport and economic problems in the development of large megacities. All these issues are considered in the article and ways to ensure the solution of these issues in the conditions of the development of suburban areas, as territories that can provide attractiveness for the population while ensuring socio-economic and urban development infrastructure, are identified.

Key words: suburban zone; suburbanization; big city; urban areas; agglomeration; communications.

REFERENCES

1. Habrel M.M. Pidvyshchennia efektyvnosti mistobudivnykh rishen v orhanizatsii prymiskykh terytorii: monohrafiia / M.M. Habrel. – Lviv: SPOLOM, 2014. – 272 s {in Ukrainian}.
2. Denysenko O.O. . Protsey metropolizatsii: svitohospodarskyi aspekt: monohrafiia / O.O. Denysenko. – Kyiv, 2012. – 193 s {in Ukrainian}.
3. Lappo G.M. Goroda na puti v budushee / G.M. Lappo. – Moskva: Mysl', 1987. – 236 s {in Russian}.
4. Hauke M.O. Prigorodnaja zona bol'shogo goroda / M.O. Hauke. – M.: Gos. Izdat. Literatury po stroitel'stvu, arhitekture i stroitel'nym materialam, 1960. – 200 s {in Russian}.
5. Cherkes B.S. Gorod i agrarnaja sreda / B.S. Cherkes. – L'vov: Svit, 1992. – 151 s {in Russian}.
6. Manshylina T.I. Suspilno-heohrafichne doslidzhennia rozvytku mist-suputnykiv ta prymiskoi zony Kyieva: dys. ... kand. heohr. nauk: 11.00.02 / T.I. Manshylina. – Kyiv, 2015. – 20 s {in Ukrainian}.
7. Yatsenko V.O. Prymyska zona – retrospektyva, realnist, perspektyva / V.O. Yatsenko // Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia: Nauk.-tekhn. Zbirnyk. – K., KNUBA, 2015. – Vyp. 40. – S. 331–340 {in Ukrainian}.
8. Belokon' Ju.N. Regional'noe planirovanie (teorija i praktika) / Ju. N. Belokon'. – K.: Logos, 2003. – 259 s {in Russian}.
9. Habrel M.M. Prostorova orhanizatsiia mistobudivnykh system / M.M. Habrel // Instytut rehionalnykh doslidzhen NAN Ukrainy. – K.: Vydavnychiy dim A.S.S., 2004. – 400 s {in Ukrainian}.
10. Domin M.M. Aktualni problemy zakonodavchoho zabezpechennia mistobuduvannia i zemlekorystuvannia v Ukraini / M.M. Domin, O. S. Petrakivska // Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia: Nauk.-tekhn. Zbirnyk. – K., KNUBA, – 2004. – #17. – S. 85-95 {in Ukrainian}.
11. Great Encyclopedic Dictionary [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://enc-dic.com/enc_big.html { in English}.
12. Smolii V.A. Entsyklopedychnyi slovnyk-dovidnyk z turyzmu / V.A. Smolii, V.K. Fedorchenko, V.I. Tsybukh. – K.: Vydavnychiy Dim «Slovo», 2006. – 372 s {in Ukrainian}.
13. Pro rehuliuвання mistobudivnoi diialnosti [Elektronnyi resurs] : za stanom na 17 liutoho 2011 r. / Verkhovna Rada Ukrainy // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 2011. – #34. – St. 343. – (Zakon Ukrainy # 3038-VI). – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17> {in Ukrainian}.
14. Proekt zakonu Ukrainy «Pro poriadok pohodzhennia i zatverdzhennia heneralnykh planiv naselenykh punktiv». – [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.logincee.org/remote_libraryitem/21227?lang=uk {in Ukrainian}.

15. Planuvannia i zabudova terytorii: DBN B.2.2-12:2018. – K.: Minrehion, 2018. – 230 s {in Ukrainian}.
16. Stratehiia demohrafichnoho rozvytku na 2006-2015 roky // Demohrafiia ta sotsialna ekonomika. –Kyiv. – 2006. – #1. – S. 3-22 {in Ukrainian}.
17. Popov V.K. Ekolohichne pravo Ukrainy: Pidruchnyk dlia studentiv yuryd. vyshch. navch. zakladiv / V. K. Popov, A. P. Hetman, ta in. – Kharkiv: Pravo, 2001. – 478 s {in Ukrainian}.
18. Sokolova S.A. Rol' prigorodnyh zon v sotsial'no-`ekonomicheskom razvitii gorodov (na primere g. Volgograda) / S.A. Sokolova, M.A. Beljaev // Regional'naja `ekonomika i upravlenie: `elektronnyj nauchnyj zhurnal, 2014. – №4 (40). – [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: <https://eee-region.ru/article/4009/> {in Russian}.
19. Olejnik V.D. `Etapy razvitija i stadii formirovanija prigorodnyh zon / V.D. Olejnik, A.V. Gladkij // Pskovskij regionologicheskij zhurnal, 2016. – № 1 (25). – [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: <http://mx.ogasa.org.ua/bitstream> {in Russian}.
20. Cuburbanizatsiia [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://uk.wikipedia.org/wiki> {in Ukrainian}.
21. Lappo G.M. Geografija gorodov: ucheb. posobie dlja geogr. f-tov vuzov / G. M. Lappo. – M.: Gumanit. izd. tsentr VLADOS, 1997. – 480 s {in Russian}.
22. Urbanistychna Ukraina: v epitsentri prostorovykh zmin: monohrafiia / za red. K. Mezentseva, Ya. Oliinyka, N. Mezentsevoi. – Kyiv: Vydavnytstvo «Feniks», 2017. – 438 s {in Ukrainian}.
23. Animitsa E.G. Gradovedenie / E.G. Animitsa, N.Ju. Vlasova. – Ekaterinburg: Izd-vo Ural.gos. `ekon. un-ta, 2010 {in Russian}.
24. Lappo G.M. Stanovlenie i razvitie issledovanij problem gorodskih aglomeratsij v SSSR / G.M. Lappo // Voprosy geografii. – M.: Mysl', 1986. – Vyp. 129. – S. 119–130 {in Russian}.
25. Demin N.M. Upravlenie razvitiem gradostroitel'nyh sistem / N. M. Demin. – K.: Budiv`el'nyk, 1991. – 184 s {in Russian}.
26. Dronova O.L. Heourbanistyka: navch. posib. / O.L. Dronova. – K.: Vydavnycho-polihrafichniy tsentr «Kyivskiy universytet», 2014. – 419 s {in Ukrainian}.
27. Rukovodstvo po modelirovaniju rasselenija / TsNIIP gradostroitel'stva Gosgrazhdanstroja. – M.: Strojizdat, 1982. – 144 s {in Russian}.
28. Kositskij Ja.V. Arhitekturno-planirovochnye printsipy proektirovanija gorodov (urbanistika) / Ja.V. Kositskij. – Moskva; Har'kov, 1974. – 205 s {in Russian}.